



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,  
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

**Regnault, Valère <1543-1623>**

**Mogvntiæ, 1617**

Cap. 27. De societate in genere,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

quam emptore ignorante, ex lege Domum, §. finali, ff. eodem adhuc titulo. In quibus omnibus casibus, non tantum in externo, sed etiam in interno foro venditio nulla est, ex defectu scilicet consensus tam veri, quam debiti.

Rescindi secundo debet venditio ratione violentiæ: quia venditio per violentiam facta, tanquam inuoluntaria, est in utroque foro nulla. Debet tertio rescindi ratione metus illati; non tamen quod sit ipso iure irrita, sed quod officio Iudicis irritari debeat in foro externo, in quo actio, Quod metus causa, datur contra eum qui incussit metum. Debet quarto ratione ætatis rescindi auctoritate Iudicis; nam pupillis, ac minoribus, vt & Ecclesiis, ac ciuitatibus, solet in iudicio concedi restitutio bonorum alienatorum. Debet quinto rescindi ratio: solemnitatis in alienando omiffa. Vide dicta in preced. cap. 7. sect. 1. ad intelligendum qua ratione id accipi debeat. Debet sexto rescindi ratione pacti non seruati, si venditio non erat alias perficienda. Nam sic ea censenda est inuoluntaria. Debet denique ratione conditionis non adimpletæ, quia venditio contracta sub conditione, imperfecta est, donec conditio ipsa impleatur.

TRACTATUS IV.

De societate.

**Q**UONIAM mutuum furarium velari solet maxime contractu societatis, idemque contractus magnum habet vsum in negotiatione, quæ perficitur emptionibus, & venditionibus; tractationem eius præcedentibus proximè subiiciemus. Atque de societate in iure civili libro 17. Digestorum, & lib. 4. Codicis titulus extat, qui dicitur Pro socio, ac in lib. 3. Institut. qui dicitur, De societate. De eadem vero præter eiusdem iuris interpretes, & Canonistas ad cap. Per vestras, De donationibus inter virum, & vxorem, ac Summularios in verbo Societas, & in verbo Vtura, agunt tum Sotus in lib. 6. D. iust. & iure quæst. 6. Nauarr. in Enchir. cap. 17. n. 251. & in conuent. De vñuris, num. 32. & aliquot frequentibus. Conradus De contractibus, quæst. 97. Couar. in lib. 3. var. resolut. cap. 2. tum post ipsos, plerique recentiores, vt Gregorius Valentia 2. 2. disput. 5. quæst. 24. Petrus à Nauar. in lib. 3. De rest. cap. 2. à num. 436. vsque ad finem, Ludouicus Molina de iust. & iure tract. 1. disput. 411. ac nonnullis sequentibus, alii que. Dicimus vero primo de illa in genere. Secundo, de illius multiplici varietate. Tertio, de eam in specie, vt est circa negotiationem. Quarto, de ea, vt est circa animalia.

CAPVT XXVII.

De societate in genere.

SVMMARIVM.

- 369 Quid sit societas & quod debeat esse saltem duorum.
- 370 Ad eam pertinet conuentio contribuendi, persici que potest sine rei traditione, aut scriptura.
- 371 Pertinet item, vt quisque sociorum aliquid, aut aliqua contribuat.
- 372 Pertinet adhuc, vt eadem contributio fiat ad commune lucrum sociorum, & quod interdum sic fiat, vt constituat, non societatis, sed locationis contractum.
- 373 Vfurarium non est, quod pecuniam contribuens ex ea lucretur, nulla apposita sua industria.
- 374 Socius datus causam damni in societate, quatenus teneatur ad illud resarciendum.
- 375 Quinque modi quibus contractus societatis finitur.

**Q**UID SIT, societas, non omnes eodem modo explicant, vt patet ex Nauar. in citato num. 251. Sylu. in verbo Peculium 2. quæst. 1. Soto in citata quæst. 6. art. 1. sed varietas tantum est in verbis, quibus indicare volunt naturam societatis consistere in duorum, vel plurimum conuentione contribuendi aliquid, vel aliqua ad commune lucrum.

Vbi aduerte ad societatem pertinere, vt sit duorum vel plurium, quia vnus solus non contrahit societatem, sed duo, aut plures inter se, qui vt ad id sint idonei, ex Sylu. in sequenti, quæst. 2. requiritur, vt possint se obligare, & contrahere.

Quod quidem non possunt ij, qui donare prohibentur, nempe ex eodem Sylu. in verbo 1. Donatio 1. quæst. 1. Primo quidem mensis impositus. Secundo, prodigus cui datus est curator, vel alienatio interdicta est. Tertio, minor 25. annis, nisi post eosdem expletos, etiam habuerit à se factam donationem. Quarto seruus, & Religiosus, atque alij qui nihil proprij habent. Quinto, vxor. Sexto, ij quibus alienatio est interdicta legibus, vt hæretici, & rei criminis læsæ Maiestatis. Septimo, illi quorum bona sunt confiscata. Octauo, non domini rei dandæ. Nono, is qui non est soluendo creditoribus. Videndum est cap. nonum huius libri.

**A**DVERTE secundo, ad societatem pertinere, vt sit conuentio contribuendi, aliter enim contracta conuentio, etiã si nomine societatis significetur (vt videre est apud Sylu. ipsum in verbo Peculium 2. quæst. 3. & sequentibus) non pertinet ad hunc tractatum, vt ex eo confirmatur, quod si vna res legata fuerit duobus, vel si hæreditas pluribus communiter contigerit, vel eadem res à duobus empta fuerit, non competat actio, quæ in iure dicitur Pro socio, ex lege Vt sit, ff. Pro socio. Quod satis ostendit, tales communicationes non habere veram societatis rationem. Potest vero conuentio contribuendi solo contrahentium mutuo consensu fieri ad hoc sufficienter vt societas perfecta sit absque rei traditione, aut scriptura aliæ solemnitate publica; adeo et celebrari possit, non solum inter præsentés, sed etiam inter absentes per epistolam, aut internuntium. Pro quo est textus satis expressus in lib. 3. Institut. tit. De obligationibus ex consensu, & deducitur ex lege Societatem, ff. Pro socio.

**A**DVERTE tertio, ad societatem quoque pertinere, vt quisque contrahentium, qui socij dicuntur, aliquid, vel aliqua contribuat. Quod sic intelligendum est. In societatem conferri possunt. Primo, pecunia, vel alia res æstimabilis pecunia, vt vinum, frumentum, animalia, &c. Secundo, opera, vt labor nauigandi in exterarum regiones, emendi, vendendi, ac portandi merces. Tertio, industria, qualis est negotiandi, consilens potissimum in his, vt scilicet videatur in quibus mercibus emendis pecuniæ sint expendendæ; vnde nam ille petendæ, & quando, & à quibus emendæ sint, quoniam pacto conseruandæ, quibus, & quo loco distrahendæ. Adde, diligentiam adhibendam esse in seruanda ratione dati, & accepti, & in faciendis expensis, seu sumptibus moderatis. Cum autem hæc ita sint, propositorum verborum sensus est: Societatem perfici, siue quis tantum vnum ex memoratis contribuat, vt tantum pecuniam, vel animalia tantum, vel operam tantum; siue contribuat simul plura ex eis, vt quando multi mercatores conferunt in commune suas pecunias, vt ex eis communi opera emptas merces ex æquo diuidant inter se, aut multi eiusdem officij, & artis, & pecuniam, & operas, ac industrias conferunt ad aliquod opus, vt multi piscatores ad aliquam piscationem, multi agricolæ ad alicuius agri culturam, multi pastores ad custodiam alicuius gregis.

**A**DVERTE quarto, ad societatem adhuc pertinere, vt dicta contributio fiat ad commune lucrum sociorum. Nam, si quis animalia tradat alicui ad custodiam, aut pecuniam ad negotiationem cum hac conditione, vt totum lucrum sit tradentis, & alius certum stipendium pro operis positus accipiat; non erit tunc societas, sed locatio operarum, ex parte eius qui illas apponit; & conductio ex parte eius qui dat stipendium; si quidem hoc detur in pecunia. Quod addo, quia erit alioqui contractus inominatus, non ab similibus locationi, prout declaratur dum de locatione ipsa agitur. Quod si ei qui industriam, & operas est positurus, decerneretur speciatim pars lucri aliquota (quæ etsi quo ad Latitudinem incerta sit, eius tamen spes æquipollet certo, & determinato stipendio iusto, quod illi dandum esset, locantio ipsius operas) tunc si exprimitur in contractu, quod eadem pars detur illi in stipendium, non societatis, sed potius conductionis contractus celebratus censeri debet. Vbi vero non exprimeretur eam partem in stipendium dari, sed simpliciter celebraretur contractus sub ea conditione, vt tot partes lucris sint ponentis capitale, & vna talis aliquota sit illius qui præficitur negotiationi, aut custodiæ pecorum; &c. contractus erit societatis; quandoquidem reuera conuentio interuenit contribuendi ad commune lucrum postea diuidendum.

Referi

INAL  
LIXIS  
P  
V

Refert autem plurimum, si ne contractus societatis, aut locationis operatum: quia si sit societatis, ad diiudicandam proportionis æqualitatem, qua in hoc contractu debet maxime observari, oportet expendere, quantum in ordine ad lucrum tales operæ valeant comparata cum ipso capitali, attentis singulorum apponentium periculis perdendi illud quod apponunt. Si vero contractus sit locationis, ad obseruandam quam oportet æqualitatem, satis est vt lucrum quod specialiter promittitur, æqualeat certo stipendio iusto operari appositum. Vnde sæpe fiet, vt pars lucri, quæ secundum hanc considerationem est contractu locationis censetur iusta merces pro operis ipsius debita, non censetur iusta portio secundum priorem considerationem, siue vt est ex contractu societatis debita, eo quod non seruetur æqualitas iuxta eam portiohem, quam capitale habet ad eadem operas in ordine ad lucrum. De qua re plenius in sequentibus.

373.

ADVERTE quæsto, non debere mirum videri, neque usurarium existimari, quod si qui apponit capitale in pecunia, quantumcumque nihil industriæ apponat, particeps fiat illius communis lucri. Id enim non est, industriam apponenti tale pecuniam mutuo dare cum pacto aliquid ultra sortem accipiendi, vt fit in iura, quia is qui pecuniam tradit in societatem, non abdicat à se illius dominium (ideo enim socius non potest ea vt ipse libito, & extra societatem extrahere) ac in negotiatioe substat datus periculo, id est, si pereat, ei perit. Inde igitur fit vt illa tanquam res ipsius censetur cooperari ad lucrum, eaque de causa possit titulo societatis accipere aliquid tanquam fructum sui pecuniarum negotiatioe exposita. Quod si aliquando in societate pecunia apposta non sit periculo apponentis, sit ex eo quod interuenerit contractus asecurationis, prout in sequenti cap. exponetur. In mutuo autem cum dominium pecuniarum transeat in mutuatarium, & ideo sterit ipsius periculo, id est, si pereat, ipsi perit, fit vt mutuans nihil possit accipere ultra sortem. Ita ex D. Thom. 2. 2. quæst. 78. art. 2. ad quæsum, notat Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 1. 25. & consentiunt Sotus in 6. de iust. & iure, quæst. 6. art. 1. & Sylu. in verbo Societas 1. quæst. 1.

374.

ADVERTE sexto, quod habetur ex §. vlt. Inst. tutis, De societate, & ex lege Cum duobus, §. Veni, & duobus sequentibus, ex lege Non ob eam, & sequenti, ex lege Socius, & ex lege Si fratres, §. Si qui societatem, ff. Pro socio; vnumquemque sociorum ex vi contractus societatis, de toto damno, quod dolo, vel lata; aut leui culpa ipsius euenerit, teneri aliis tanquam eum qui iniuriam illis fecerit; eidem damno malitia, aut negligentia sua causam dando; neq; ex eo excusari, quod alias per industriam ipsius multum lucri ipsdem alis accesserit, prout habetur ex citata lege Non ob eam. Et ratio est, quia iure societatis, ceteri socii participes sunt lucri, quod per vnius industriam accessit. Quod si damnum casu fortuito, aut culpa leuissima contigerit, ipsum est omnibus sociis commune, & inter eos diuidendum, quia societatis contractus in omnium vtilitatem celebratur, & communiter in contractibus ea ratione celebratis, de culpa leuissima, aut de casu fortuito nemo tenetur. Porro ex §. vltimo, & ex lege Socius, ante citatis, nomine leuis culpæ, hic intelligenda est negligentia, qua socius omisit adhibere diligentiam, quam communiter adhiberet, aut par esse ipsum adhibere propriis rebus, attenta qualitate & ingenio ipsius. Quod si quis si parum diligentem, aut parum industrium socium assumperit, de se tantum conqueri debet, vt ibidem additur.

ADVERTE septimo, socium qui ab alio, aut ab aliis sociis conuenitur quoad ea quæ ad societatem spectant, priuilegium habere iure communi (Inst. tutis scilicet, §. Sed est si quis De actionibus, & Digestis, lege Verum in principio addita ratione, quod societas ius quoddammodo fraternitatis in se habeat) quod est, vt ipse non teneatur ultra illud quod potest facere, commode scilicet, vt interpretari licet congruenter legi In condemnatione, ff. De regulis iuris, præscribenti in condemnatione personarum habendam esse rationem ne egeant. De quo plenius Ludovicus Molina De iust. & iure tract. 2. disput. 413. qui legendus est pro ratione iudicandi de tali egestate, spectante potissimum ad eos qui causas agunt in foro externo. Quoad forum vero internum circa idem priuilegium obseruandum est, ipsum non habere locum in eo qui dolo malo fuit in causa, vt non possit soluere, ex cita-

ta lege Verum in principio. Deinde illum qui per tale priuilegium non soluit integrum debitum, præstare debere cautionem, seu promittere, se integre soluturum, si ad pinguiorem fortunam uenerit. Quod si habeat vnde commode soluat, cogi potest ad integrâ solutionem, Neque in eare habendam esse rationem, quod alia debita habeat, quam ex societate, intelligitur ex eadem lege Verum; §. Id quod.

Atque in hac doctrina fundari potest illud, quod post Petrum à Nauar. lib. 3. De restit. cap. 1. num. 114. contra Nauarum in Enchir. cap. 17. num. 155. habet Leonar. Lesius De iust. & iure lib. 2. in fine, cap. 22. in contractu societatis inter virum, & vxorem, quo lucra sunt eis communia, si maritus cui commissa est administratio, prodige agat, soluto matrimonio heredes ipsius teneri vxori, quia prodiga administratio, profusio est potius quam administratio, & hoc ipso, quod alia lucra extant, sunt vxoris pro media parte iuxta conditionem societatis initæ ad commune lucrum. Neque maritum excusat, quod talium lucrorum administrationem habeat, cum vxor perinde ac ipse, eiusmodi lucrorum dominium, & possessionem habeat ab initio quo acquisita sunt. Quocirca ille non minus obligatur ad restitutionem, quam alius socius, cui socii ceteri commiserunt totâ administrationem in commune bonum. Quia si vxor ipsa, addunt illi, non possit alia ratione obtinere; vt poterit occulta compensatione, quantum ex prodige consumptis à marito, ad eam pertinerebat.

ADVERTE octauo, contractum societatis finiri quinque modis: ac primo, renunciatione; & id vel expresse, vel tacite. Expresse quidem, cum socii specialiter societatem dissoluant ex communi consensu. De qua re in §. Manet, Institutis De societate; debentque omnes socii renunciare, alioqui ex lege Actione, §. Item qui societatem, ff. Pro socio, qui socius renunciat, socios à se liberat, non autem se à sociis, & ideo particeps est damni, si quod contingerit, non item lucri. Tacite autem finitur societatis renunciatione, cum quisq; sociorum cæperit seperatim negotiari, ex lege Itaque, ff. eodem titulo. Cum autem quis solus renunciat (quod liberum est, quando nullum tempus præfixum est intra quod societas dissolui non possit, ex lege vltima, Cod. Communis diuidendo) debet socios monere, lucrumque quod fecerit, antequam certiores facti sint, commune erit, non item damnum, quod quidem erit proprium ipsius, ex lege Sed & socius, §. 1. ff. Pro socio. Ex qua etiam habetur, illud quod licet socii acquirerint, esse tantummodo ipsorum; & trimentum vero ab eis factum esse commune. Adhac si renunciatio fiat procuratori absentis, ea huic non nocebit, donec ratam eam habuerit, ex supra cit. lege Actione, §. Item scriptum.

De qua renunciatione occurrit notandum, eam tanquam irrationabilem non licere. Primo, si intempellue fiat, ita ut damno sit societati. Secundo, si fiat dolose, vt scilicet renūtiās solus participet aliquo lucro, qd esset alioqui commune ceteris sociis. Tertio, si inita sit præfinito certo tempore, intra quod perseverare deberet, nec dū illud effluxerit, nisi aliquis euentus excuset, vt si renunciant non feruentur pacta, & conditiones sub quibus inita fuit societas. Itē si socii ita sint iniuriosi, ac damnosi, vt prudentis iudicio non sint ferēdi. Itemq; si cesset spes obtinendi id, cuius gratia societas est inita. Ac demū si talis ideo renunciet, quod Reip. causa diu, & inuitus absens esse debeat, nisi per alium possit societatem commode administrare, aut sine suo detrimento totam alijs sociis committere. De quibus Lud. Molina in sequentibus disput. 414. versus finem.

Secundo, ex §. Soluitur, Institutis de societate, & ex lege Actione, §. Morte, ff. Pro socio, nisi aliter conuentum sit, societas finitur morte vnius ex sociis, non modo naturali, qua separatur anima à corpore, sed etiam, ex lege Verum, §. finali ff. Pro socio, ciuili, qua socius diminutionem patitur capitii maximam, aut mediam, nimirum libertatem, aut ius ciuitatis amittendo. Hæres autem defuncti socii non succedit in ipsius locum, ex lege Plane si hi, ff. eod. tit. Et ratio est, quia iuxta certam personam eligit, qui societatem contrahit. Et non raro accidit, vt hæres non sit tam idoneus ad societatem, quam defunctus socius. De qua re pluribus Molina in principio disputationis 414. citat.

Tertio finitur societas, finita negotiatioe propter quâ contracta fuit, ex citata lege Actione, §. Itē si alicuius. Quarto

dissolui-

dissoluitur publicatione bonorum omnium, hoc est, si socij bona vniuersa ob delictum aliquid publicentur, Instit. loco citato, §. Publicatione, & lege Actione, ff. Pro socio, §. Publicatione. Vbi ratio additur, quod talis pro mortuo habeatur, cum alijs in locum ipsius succedat. Quinto, si nitur si vnus ex socijs are alieno pressus efferit bono, ex §. Item si quis, Institutijs De societate. Addi etiam potest ex lege Verum, §. finali, ff. Pro socio, societatem dissolui (sicur dissoluitur mortuus personis) si capitale perierit in totum, aut si conditionem ita mutarit res circa quam contracta fuit societas, vt ad hanc illam non sit idonea, vt si in parte aegri quem rusticus inita societate cum domino suscepit colendum pro media parte fructuum, Ecclesia adificetur publica auctoritate.

CAPVT XXVIII.

De multiplici varietate societatis.

SVMMARIVM.

- 376 Societas quadam initur expresse, quadam tacite.
- 377 Quadam in omnibus bonis, quadam absque mentione omnium bonorum. & quadam in vno tantum negotiatione, vel in vna tantum re.
- 378 Quadam ad definitum, & quadam ad indefinitum tempus, & quadam in vno vnium tantum apponente, ceteris apponentibus plura, & quadam singulis plura apponentibus.
- 379 Quadam in mercatura, quadam in alijs initur, & quadam licita est, quadam illicita.
- 380 Conditiones requisite, vt censetur licita.
- 381 Quadam est simplex, ac nuda, & quadam mixta alijs contractibus, presertim assicuratijs.
- 382 Quid operetur assicuratio.
- 383 Fraudes qua in assicuracione contingere possunt.
- 384 Quodnam censendum sit iustum pretium assicuracionis, & an non tantum de mercibus, & lucro ex eis querendo, sed etiam de vta hominis assicuratio fieri valeat.

**P**RIMA societatis varietas est, quod quadam inatur expresse, & quadam tacite. Expresse quidem, quando duo, vel plures consulto, ac deliberate de rerum suarum comunione, expressis verbis conueniunt. Tacite vero, quando duo fratres exempli gratia, atate maiores contulerint quidpiam in commune, & ex eo negotiati fuerint; tacite enim inter eos in illa negotiatione societas est contracta, secus esset vero si ad communem hereditatem vocarentur.

Secunda varietas est, quod alia expresse inatur in omnibus bonis, seu expresse consentientibus inter se socijs, vt ea sit omnium bonorum, & tunc in eam veniunt bona omnia tam presentia, quam futura, qua perseverante societate acquiruntur, siue ex negotiatione, siue hereditario iure, siue ex legato, aut donatione. Id quod sufficienter exprimitur per notam vniuersitatis, *Omnium*, & apertius si addatur ei, *Quocumque titulo res acquirantur*. Tali autem societate dissoluta, nisi ab initio illius inita, aliud inter socios expresse, vel tacite fuerit constitutum, facienda erit diuisio in partes aequales. Nec obstat quod non sint a singulis apposita bona aequalia, quia qui minus apposuit compensare potuit per suam industriam, aut nobilitatem, aliamve qualitatem, aut ceteri, illud in quo deficit, ei condonare. In his omnibus Doctores consentire notat Molina in tract. 2. disput. 4. sub initium. De quibus habentur textus, Institutijs De societate, §. 1. & ff. Pro socio, lege 3. §. Cum specialiter, & lege quinta, ac lege si societatem. Alia vero contrahatur simpliciter absque mentione bonorum omnium, tuncque in eam veniunt solum ea qua ex quaestu operave personali socij adquisierint, nimirum locando operas suas, aut quid aliud, aut emendo, vel vendendo, vel permutando, & quocumque alio titulo oneroso. Hereditates autem, aliaque acquisita titulo gratuito, non veniunt in talem societatem, eo quod non obueniant ex quaestu, operave personali, sed ex beneuolentia, & liberalitate alicuius. Habetur hac doctrina ex lege Coiri societatem, & lex sequentibus, ff. Pro socio. Alij porro contrahatur in vna tantum negotiatione, puta vini,

olei, frumenti, lanarum, & aliarum huiusmodi rerum: tuncque in eam veniunt tantummodo lucra profecta ex eadem negotiatione. Alia denique contrahitur in vna tantum re, vt in vno equo emendo, vel in vno officio administrando, & tunc societas non extenditur vltra eam rem.

Tertia varietas est, quod quaedam contrahatur ad certum definitumque tempus, & quaedam ad indefinitum, vt vsque ad socij, vel alterius nominati mortem ex lege 1. ff. Pro socio. Ex qua habetur contrahi etiam posse sub conditione, nempe, vt vim habere incipiat dependenter ab aliqua conditione, vel vt finiatur adueniente aliqua conditione.

Quarta varietas est, quod cum in societatem plura conferri possint, vt in praeced. cap. annotauimus, quaedam sit in qua singuli socij singula ex illis conferunt, vt vnus pecuniam, alter operam, & laborem, tertius industriam, & quartus expensas aut instrumenta necessaria, velut retia ad piscandum, nauigia, aut iumenta ad portandum merceres. Quaedam vero sit, in qua singuli conferunt illa omnia; & quaedam in qua nonnulli, vnum, aut duo ex illis ponunt, & reliqui, vel omnia, vel duo, vel tria. Atque quod quisque ponit, dicitur ipsius fors, seu capitale, aut principale, de cuius valore in societate cum oritur difficultas, recurrendum est ad peritos in tali negotio, ad illorumque arbitrium valor ipse taxandus est.

Quinta varietas est, quod quaedam in mercatura versetur, vt qua initur cum mercatore, & mercatoria dicitur: quaedam vero versetur in artificijs, seu opificijs, vt qua cum artifice aliquo initur, quaedam autem versetur in animalibus, vt qua initur cum pastoribus, seu rusticis, & socida dicitur, quaedam porro in piscatione, vtpote qua initur cum piscatoribus, & dicitur nautica, seu piscatoria, quaedam porro in frugibus, & cultura agrorum, qua dicitur societas agrorum, & quaedam in officijs, qua dicitur societas officiorum.

Sexta varietas est quod alia sit iusta, licita, & aequa, altera illicita, iniusta & iniqua: sed haec non censetur proprie societas, iuxta illud quod habetur ex lege Quod autem, & tribus sequentibus, ff. Pro socio. Inita quacunque societate, si vnus sociorum aliquid furto, aut alio maleficio acquirat, id non pertinere ad societatem, nec alijs socijs commune effici. Quo fit, vt si id ipsum quod socius male acquisiuit, sua sponte in societatem conferat, ceteris existentibus in bona fide, sit inquam, vt si illud repetatur, iidem socij teneantur contribuere quantum acceperunt, vt tradatur ei cui facienda est restitutio. Sin iidem fuerint socij maleficio, tanquam participantes in iniusta acceptione, teneantur ad integram restitutionem, & ad poenam qua tale maleficio punitum fuerit auctoritate Iudicis. Pro quibus facit communis doctrina de restituendi obligatione ex participatione in iniusta acceptione.

CETERVM vt licita sit societas, quinque conditiones requiruntur, quarum vna aliqua deficiente, illicita erit. Prima est, vt sortes exponantur alicui negotiationi, idque periculo exponentium: ita & pereuntes pereant ipsis: nempe pecunia quidem pereat exponenti ipsam, opera similiter pereat ipsam exponenti; & sic de ceteris, nisi interuenierit contractus assicuracionis, de quo paulo post. Itaque iniusta & vsuraria est societas, qua aliquis Clerico, aut alteri qui non est negotiaturus, dat centum aureos, vt pro illis accipiat quinque quorannis. Non enim est tunc societas, sed vsuraria palliata societatis specie, cum talis pecunia mutuetur re ipsa, non autem detur in societatem.

Secunda conditio est, vt negotiatio cui sortes exponuntur, sit licita, nec prohibita; vnde iniusta est societas qua initur cum vsurario ad committendas vsuras, aut cum campoflore qui cambia iniusta exercet, aut cum mercatore ad iniustas ac fraudulentas emptiones & venditiones.

Tertia conditio est, vt sortes cuiusque socij aequaliter exponantur tam periculo, & damno, quam lucro: vel certe si inaequaliter exponantur, aliunde inaequalitas ipsa compensentur, vt fit quando societati adiungitur vel contractus quo assicuratur capitale: vel contractus quo lucrum incertum, certo pretio emitur: vel certe vterque simul sit. Interuenire autem potest aliquis talis contractus vel formaliter, & expresse: vel tacite, & virtute tantum, vt cum dantur pecuniae iis qui in societate communiter solent admittere socios,

378.

379.

380.

INAL  
LIXIS  
P  
V